

Tjänsteutlåtande
Datum 2018-09-28
Diarienummer KUN 2018-00551

Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret
Handläggare: Peter Bratt
Telefon: 070-082 49 06
E-post: peter.bratt@vgregion.se

Till kulturnämnden

Landskapsobservatorium för Västra Götaland - försöksverksamhet 2019-2020

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden uppdrar åt Västarvet att driva en tvåårig försöksverksamhet för att utveckla ett landskapsobservatorium för Västra Götaland i samverkan med Mariestads kommun genom Dacapo och Göteborgs universitet.
2. Medel för en processledare för försöksverksamheten, 1 200 000 kronor, tas från budgeten för strategiområden och utbetalas till Västarvet i två omgångar; 600 000 kronor för 2019 och 600 000 kronor för 2020.

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionens kulturnämnd och Mariestads kommun har ingått ett avtal angående Dacapo Mariestad där den sistnämnda verksamheten bland annat ska driva bildandet av ett landskapsobservatorium för Västra Götaland i samverkan med Göteborgs universitet och Västarvet. Med landskapsobservatorium avses kortfattat en mötesplats för medborgarinflytande och samverkan utifrån en helhetssyn på landskapet. Med utgångspunkt i ett internationellt seminarium om landskapsobservatorium har samarbetsparterna formulerat ett förslag på hur ett landskapsobservatorium för Västra Götaland kan utvecklas genom en tvåårig försöksverksamhet.

Försöksverksamheten syftar till att testa att driva ett landskapsobservatorium i praktiken för att på grundval av de erfarenheter som uppnås kunna föreslå hur en mer långsiktig verksamhet bör utformas.

Västarvet föreslås som projektägare med ansvar för processledning, motsvarande en 80 % tjänst. Processledaren leder en arbetsgrupp bestående av representanter från samarbetsparterna; Västarvet, Mariestads kommun genom Dacapo och Göteborgs universitet. Kulturnämnden föreslås finansiera processledaren under den tvååriga försöksverksamheten, sammanlagt 1 200 000 kronor. Dacapo Mariestad bidrar med insatser motsvarande totalt 200 000 kronor.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Bakgrund

Västra Götalandsregionens kulturnämnd och Mariestads kommun har ingått ett avtal angående Dacapo Mariestad där den sistnämnda verksamheten bland annat ska driva bildandet av ett landskapsobservatorium för Västra Götaland i samverkan med Göteborgs universitet och Västarvet (KUN 2017 - 00812). Med landskapsobservatorium avses kortfattat en mötesplats för medborgarinflytande och samverkan utifrån en helhetssyn på landskapet. Som ett led i en förstudie genomförde Dacapo ett internationellt seminarium om landskapsobservatorium den 19 april 2018 på residenset i Mariestad. Med utgångspunkt i diskussionerna och den kunskap som kom fram i seminariet utmynnade förstudien i ett förslag från samarbetsparterna på hur ett landskapsobservatorium för Västra Götaland kan utvecklas genom en tvåårig försöksverksamhet.

Landskapsobservatorium Västra Götaland

Förslaget utgår ifrån att kulturnämnden ger Västarvet i uppdrag att i samverkan med Göteborgs universitet och Mariestads kommun genom Dacapo bilda och driva Landskapsobservatorium Västra Götaland.

Ett landskapsobservatorium Västra Götaland syftar till att komplettera och ge stöd för olika sektorer till ökad samverkan och samordning i arbetet med regional utveckling. Landskapet rymmer många stora och komplexa frågor som kräver ett vidare samspel mellan alla de samhällsintressen som har anspråk på land och vatten. Till exempel är kopplingarna mellan stad och land samt vattenförvaltning stora frågor där kultur i en vidare betydelse med natur och kulturarv kan göra en avgörande skillnad. Allt för ofta hamnar frågorna i stuprör, alternativt hanteras inte alls, eftersom det varken på nationell eller regional nivå finns något samordnande forum.

Västarvet och Göteborgs universitet, institutionen för kulturvård, har ett stort internationellt nätverk av aktörer som under lång tid arbetat med Europeiska landskapskonventionen och med bildande och drift av landskapsobservatorier. Dessa kontakter är värdefulla för bildandet av ett landskapsobservatorium för Västra Götaland och viljan är stor att stödja Västra Götalandsregionen i detta arbete. Kulturnämndens internationella nätverk är också en tillgång i det fortsatta arbetet.

Ett Landskapsobservatorium Västra Götaland kan bland annat bidra till:

- Att öka kapaciteteten för att möta utmaningar kring klimatförändringar och därmed också bidra till en ökad resiliens, vilket svarar upp mot de globala hållbarhetsmålen.
- Att minska risken för stuprörspanering och säkerställa att viktiga frågor kring landskapet verkligen hanteras och samordnas.
- Att hantera frågor och samordning kring fysisk planering.
- Att stärka medborgares möjlighet att delta aktivt i värdering och förvaltning av landskapet.

- Att öka samverkan kring landskapsfrågor och stärka utbytet med forskning och utbildning.
- Att fungera som ett kunskapscenter för nationellt och internationellt utbyte.

Försöksverksamheten syftar till att under en period av två år testa att driva ett landskapsobservatorium i praktiken för att på grundval av de erfarenheter som uppnås kunna föreslå hur en mer långsiktig verksamhet bör utformas. Utgångspunkten är en operativ verksamhet som ska arbeta med minst tre praktiska fall ("case"), testa samverkansformer, teckna avsiktsförklaringar med samverkansparter, kartlägga kompetens, bygga en informationsplattform och dokumentera arbetsprocesserna.

Förslag till projektorganisation

Västarvet föreslås som projektägare med ansvar för processledning, motsvarande en 80 % tjänst. Processledaren leder en arbetsgrupp bestående av representanter från samarbetsparterna; Västarvet, Mariestads kommun genom Dacapo och Göteborgs universitet. Arbetet avrapporteras två gånger om året till Koncernavdelning kultur, där ovannämnda "case" kan utvärderas efterhand, och avslutas med en utvärdering av försöksverksamheten och ett förslag till hur en vidare verksamhet kan organiseras och drivas.

Dacapo Mariestad erbjuder ett nätverk av aktörer med anknytning till landskapsfrågor såsom Göteborgs universitet med landskapsutbildningar, Biosfärsområdet Vänerskärgården med Kinnekulle samt Chalmers med forskning kring frågor stad-land och fysisk planering.

Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Kulturnämnden föreslås finansiera en procesledare under den tvååriga försöksverksamheten, vilket motsvarar 600 000 kronor per år, sammanlagt 1 200 000 kronor. Dacapo Mariestad bidrar med föreläsare, vissa resor, representation med genom sitt avtal med kulturnämnden, vilket motsvarar 100 000 kronor per år och totalt 200 000 kronor. Mariestads kommun, Göteborgs universitet och Västarvet bidrar därutöver kontinuerligt med personella insatser och stöd till processledaren.

Beredning

Ärendet har beretts i samråd med Västarvet och Dacapo Mariestad.

Koncernavdelning kultur

Katti Hoflin
Kulturchef

Bilaga

- Fortsatt process Landskapsobservatorium Västra Götaland. Förslag till försöksverksamhet med budget.
- Intresseförteckning landskapsobservatorium

Besluten skickas till

- Västarvet, vastarvet@vgregion.se
- Västarvet, Gunilla Eliasson, gunilla.i-m.eliasson@vgregion.se
- Västarvet, Anders Nilsson, anders.nilsson@vgregion.se
- Dacapo Mariestad, Maria Henriksson, maria.henriksson@mariestad.se
- Göteborgs universitet, Bosse Lagerqvist, bosse.lagerqvist@conservation.gu.se